

DOI: 10.30520/tjsosci.827841

**FRANSA'DA EMMANUEL MACRON DÖNEMİ: DEĞİŞİMİN VE
SÜREKLİLİĞİNİN ANATOMİSİ**

*EMMANUEL MACRON ERA IN FRANCE: THE ANATOMY OF CHANGE AND
CONTINUITY*

Samet ZENGİNOĞLU¹

ÖZET

14 Mayıs 2017 tarihinde resmen Fransa Cumhurbaşkanı olan Emmanuel Macron gerek Fransa tarihinin gerekse de Avrupa Birliği politikasının en genç siyasi aktörlerinden birisi olmuştur. Seçimin ikinci turunda Macron'un Marine Le Pen karşısındaki zaferi aynı zamanda Avrupa'da yükseliş eğilimi içerisinde olan aşırı sağcı görüşler bağlamında da yeni bir boyutu ifade etmiştir. Macron Cumhurbaşkanlığı sürecinin başlangıcından itibaren kısa sürede iç politikada ve dış politikada gündem teşkil eden bir isim olmuş ve birtakım krizlerle karşı karşıya kalmıştır. İç politika açısından "Sarı Yelekliler Hareketi" bu açıdan önemli bir süreci beraberinde getirmiştir. Dış politika açısından bakıldığında ise Macron'un Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri ile olan ilişkilerdeki yeni söylemleri dikkat çekmiştir. Aynı zamanda Doğu Akdeniz ve İslamofobi ekseninde Türkiye özelindeki ilişkiler de kriz olarak değerlendirilebilecek boyutlara ulaşmıştır. Macron'un Cumhurbaşkanlığı süresinin ilk yarısını (2017-2020) ele alan bu çalışma bu ilişkilere dair Fransa özelindeki değişimin ve sürekliliğin analiz edilmesini amaçlamaktadır. Fransa'nın özellikle dış politika alanında göstermiş olduğu reaksiyonların/reflekslerin bazı noktalarda değişim bazı noktalarda ise süreklilik arz ettiği müşahede edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fransa, Emmanuel Macron, Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri, Türkiye.

ABSTRACT

Emmanuel Macron, who has officially become the President of France on May 14, 2017, has been one of the youngest political actors in French history as well as the European Union policy. Macron's victory over Marine Le Pen in the second round of the election is also meant a new extent in the context of far-right ideas that tend to rise in Europe. Macron has been a figure in the agenda of the domestic and foreign policy in a short period since the beginning of the presidential process and has faced several crises. In terms of domestic policy, the "Yellow Vests Movement" has brought an important process in this respect. When analyzed from a foreign policy perspective, Macron's new rhetoric on relations with the European Union and the United States has drawn attention. Meanwhile, the relations between Turkey on the eastern Mediterranean and Islamophobia axis have reached a level that can be considered as a crisis. This study, which covers the first half of Macron's presidency (2017-2020), aims to analyze the change and continuity specific to France regarding these relations. It is observed that France's reactions/reflexes, especially in the field of foreign policy, have been continuous at some points whereas shown changes on the other.

Keywords: France, Emmanuel Macron, European Union, United States of America, Turkey.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, sametzinginoglu@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6061-8388

GİRİŞ

V. Cumhuriyet Fransa'sının 2017 yılında on birinci Cumhurbaşkanlığı seçimi gerçekleştirilmiş ve Emmanuel Macron Fransa'nın sekizinci Cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir. Gerek seçim sürecinde gerekse de seçim süreci sonrasında Macron Avrupa'nın olduğu kadar Dünya kamuoyunun da dikkatlerini üzerine çekmiştir. İç politikadaki sosyo-ekonomik krizlerin ve özellikle Sarı Yelekliler Hareketi'nin yanı sıra Macron'un dış politikadaki söylem ve açıklamaları bu süreci doğrudan etkileyen gelişmeler arasında yer almışlardır. Fransa'nın Dünya ve Avrupa siyasetindeki konumu bu bağlamda birtakım tartışmaları ve dolayısıyla değerlendirmeleri beraberinde getirmiştir. Macron aşırı sağın temsilcisi olarak nitelendirilen Marine Len Pen karşısında seçimin ikinci turunda zafer kazanmış, ancak aşırı sağdan çok da uzak olmayan adımlar atmıştır. İç politikada ve dış politikada bu görüşü teyit eden argümanlara rastlamak mümkün olmuştur.

Bunun yanı sıra Macron'un halefleri ile benzerlik kurulabilecek, dolayısıyla bir süreklilikten söz edilebilecek perspektifler de sunmak olasıdır. Macron öncesinde, Charles de Gaulle (1958-1968), Georges Pompidou (1968-1974), Valery Giscard d'Estaing (1974-1981), François Mitterand (1981-1995), Jacques Chirac (1995-2007), Nicolas Sarkozy (2007-2012), François Hollande (2012-2017) dönemlerinde örneğin Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile olan ilişkilerde dengenin ön planda tutulması, de Gaulle'ün çizmiş olduğu Fransa'nın ulusal çıkarlarının bir adım ileride değerlendirilmesi, dönem dönem Avrupa Birliği'nin (AB) bütünleşme sürecinin ilerleyişine temkinli yaklaşılması, Mitterand döneminde Avrupa'ya daha yakın politikaların takip edilmesi ya da daha pragmatik bir perspektife sahip olan Giscard d'Estaing dönemlerine dair esas itibariyle iniş ve yükseliş trendlerini belirleyen ve takip eden bir süreklilik bağlamından söz etmek olanaklıdır.

Bu çalışma, bu vetireleri göz ardı etmeksizin Emmanuel Macron dönemi Fransa'sını analiz etmek amacını taşımaktadır. Çalışmanın kaleme alındığı dönem itibariyle analiz, 2017-2020 yılları arasında, yani bir bakıma Macron'un Cumhurbaşkanlığı görev süresinin ilk yarısını kapsamaktadır. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, 2017 yılı Fransa Cumhurbaşkanlığı seçim sürecine ve sonuçlarına yer verilmektedir. Bu noktada bir bakıma Macron'un profesyonel hayattan politikaya uzanan öyküsüne dair anekdotlar da sunulmaktadır. İkinci bölüm, Macron'un iç politikada karşılaştığı sınavlara/krizlere odaklanmaktadır. Özellikle Sarı Yelekliler Hareketinin yanı sıra Macron'un Fransız halkına yönelik ifadeleri ve kamuoyu desteğindeki düşüş bu bölümün sorunsalları arasındadır. Üçüncü bölüm ise Macron'un dış politika vizyonunun genel bağlamı çerçevesinde Fransa'nın AB, ABD ve Türkiye ile ilişkilerini değerlendirmektedir.

1. 2017 YILI FRANSA CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİM SÜRECİ

V. Cumhuriyet'in ilan edilmesinin ardından 2017 yılında Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin on birincisi gerçekleştirilmiştir. Öncesinde yedi yıllık bir zaman dilimini kapsayan Cumhurbaşkanlığı görev süresi 2000 yılında gerçekleştirilen referandumun ardından 2002 yılından bu yana beş yıllık bir süreyi kapsamaktadır (Keskin ve Boyraz, 2017: 9). 2017 yılı Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimi nazarında Mart 2017'de on bir aday seçimin birinci turuna katılmıştır. Bu adaylardan beşi ulusal siyasi tartışmalarda ön plana çıkan isimler olmuşlardır: François Fillon, Benoit Hamon, Marine Le Pen, Emmanuel Macron ve Jean-Luc Melenchon. Lakin Avrupa siyasetinde aşırı sağın temsilcileri arasında addedilen Marine Le Pen ve kısa sürede hızlı bir siyasi yükseliş trendi yakalayan Emmanuel Macron seçimin ikinci turuna kalmışlardır. İkinci tura gelindiğinde ise Marine Le Pen %33,9, Emmanuel Macron ise %66,1 oranında oy almışlar ve 14 Mayıs 2017 tarihinde Macron resmen Fransa Cumhurbaşkanı olmuştur (bkz. Özdemirkıran-Embel, 2017).

Avrupa ve Fransa siyasi tarihi açısından genç bir profil olarak nitelendirilebilecek olan Macron gerek iç politikada gerekse de dış politikada geliştirmiş olduğu söylem ve hamleler açısından dikkat çeken bir aktör olarak değerlendirilmektedir. Profesyonel ve siyasi hayatına ve dolayısıyla biyografisine daha yakından bakıldığında şu vetireleri sunmak mümkündür. Emmanuel Macron, 21 Aralık 1977’de Fransa’nın Amiens şehrinde doğmuştur. Paris Ouest Nanterre La Defense Üniversitesi Felsefe bölümünde eğitim almış, sonrasında Sciences Po’da Kamu Yönetimi üzerine yüksek lisans yapmıştır. 2008 yılında Rothscild & Co gurubunda ticari sahada bankacı olarak görev almıştır. Bu profesyonel iş hayatı sürecinin ardından 2001 yılında Sosyalist Parti’ye katılmıştır. 2012 yılında Hollande’ın Fransa Cumhurbaşkanı olması ile birlikte Cumhurbaşkanlığı genel sekreter yardımcısı olarak görev almış ve sonrasında 2014-2016 yılları arasında Ekonomi, Sanayi ve Dijital Ekonomi Bakanı olmuştur. Görüş ayrılıklarının gündeme gelmesi sebebiyle Macron hükümetten istifa etmiş ve 6 Nisan 2016 “En Marche” yani Yürüyüş Hareketi’ni resmen başlatmıştır (Keskin ve Boyraz, 2017: 21; ayrıca bkz. Hershco, 2017). Bu süreçten 2017 yılı Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimi sürecine değin Macron Fransa politikasında büyük bir ivme kazanmış ve ifade edildiği üzere Mayıs 2017 itibarıyla bu bağlam Cumhurbaşkanlığı ile perçinlenmiştir.

Cumhurbaşkanlığı seçim sürecinde, ikinci tur açısından gözlemlenen iki eksen dikkat çekmiştir. Bunlardan ilki Marine Le Pen öncülüğündeki “Le Front National” (Ulusal Cephe) ve diğeri Emmanuel Macron öncülüğündeki “En Marche” (Yürüyüş Hareketi) olmuştur. Bu bağlamda Macron’un zaferi aşırı sağın güç kaybı olarak da değerlendirilmiştir. Zira Avrupa’da son yıllarda popülizmin yükselişinden söz edilebilirse de Mayıs 2017’de Macron’un zaferi, bu yükselişin karşısında yer alan zafer olarak görülmüştür (Hu, 2018). Fakat bu yöndeki düşünce ve görüşlerin tartışmaya açık olduğu düşünülmektedir. Nitekim bir yandan Macron’un Fransa siyaseti açısından genç ve yeni bir aktör/yüz olarak görüldüğü söylenebilir. Dolayısıyla yeni bir aktör ve söylem umudu Fransız kamuoyu nazarında etkili bir faktör olarak görülebilir. Seçim kampanyası sürecinde Macron’un seleflerinin politikalarından uzaklaşmaya çalışması bu faktörü teyit eden argümanlar arasındadır (Rapnouil, 2018: 19). Gomart ve Hecker’e (2018: 7) göre de örneğin dış politika açısından Cumhurbaşkanı Macron, Sarkozy ve Hollande’ın çizgisinden farklı bir çizgi/yön inşa ediyor görünmektedir. Bunun yanı sıra Marine Le Pen’in seçim mağlubiyetinin Fransa’da doğrudan aşırı sağcı ya da popülist söylemlere son verdiği düşüncesi de hatalı bir zemine sahiptir. Öyle ki Macron’un İslamofobi zeminindeki söylemleri ve çıkışları, Avrupa genelindeki aşırı sağcı/popülist söylemlerle büyük oranda paralellikler arz etmektedir -ki bu husus çalışmanın ilerleyen bölümlerinde arz ve ifade edilecektir.

2. MACRON DÖNEMİ FRANSA’SINDA İÇ POLİTİK SINAVLAR/KRİZLER

Macron dönemi Fransa iç politikasının kısa sürede krizlerle yüzleştiğini ifade etmek yanlış olmayacaktır. Bu yüzleşme sürecine ilişkin başarı durumu tartışmalı bir görünüm arz etmektedir. Nitekim bu görünümü irdeleyen bir bakış açısına göre Macron dış politikasının bir başarıya sahip olduğu ifade edilebilirse de iç politikadaki reformlar için benzer bir yargıda bulunmak mümkün görünmemektedir (Downs, 2017). Reformlar nazarında özellikle vergi konusunda izlenen politikalar hem Macron hem de Fransa için büyük bir hareketlenmenin fitilini ateşlemiştir. Zengin kesime tanınan ayrıcalıklı tablo, alt-orta sınıfın öfkelerini artıran bir faktör olmuştur ve Macron “zenginlerin Cumhurbaşkanı” olarak nitelendirilmiştir (Cicioğlu ve Kalkan, 2019: 31).

Ekonomik politikaların sosyal alandaki yansımaları sonucu ortaya çıkan tepkiler ve protestolar Sarı Yelekliler Hareketi ile birlikte yeni boyut kazanmıştır. Seçimin ardından bir yıl geçmesine tekabül eden dönemde, 17 Kasım 2018’de 280 binden fazla kişinin sokağa çıkıp hükümeti protesto etmesiyle başlayan Sarı Yelekliler Hareketi (bkz. Gürçan, 2019) kısa sürede Avrupa

ve Dünya kamuoyunun dikkatini çeken bir gelişme olmuştur. Örneğin Belçika ve İsrail’de de benzer protestolar gündeme gelmiştir (www.haberturk.com, 2018). Fransa’da protesto hareketleri 1 Aralık 2018’de ülke genelindeki eylem çağrısı ile de birlikte başkent Paris’te şiddet olaylarını beraberinde getirmiştir. Her ne kadar Başbakan Edouard Philippe sonunda geri adım atmış ve akaryakıt vergilerini de içeren çevre reformunu bir süreliğine askıya almış olsa da bu ve benzeri hamleler eylemlerin/protestoların nihayete ermesini sağlayamamıştır. Bu bağlamda hükümet politikaları ön plana çıkarılmak suretiyle neden Macron’un temel odak noktalarından birisi olduğu sorusunu sormak mümkündür. Bu soruya istinaden iki cevap verilebilir. Birincisi, ifade edilen vergi politikasındaki uygulamaların alt-orta sınıf açısından haksız olarak nitelendirilen yönüdür. İkinci olarak ise Macron’un Fransız halkı hakkında yaptığı “tembeller”, “değişime direnen Galyalıları” gibi çıkışlarının büyük tepki ile karşılaşmış olmasıdır. Dolayısıyla 2017 yılında seçimi kazanan Macron ile 2018 yılında iç politikadaki sınavlardan/krizlerden başarısızlıkla çıkan Macron arasında Fransız kamuoyu nezdinde bir fark bulunduğu belirtilmelidir. Nitekim Eylül 2018’de Fransa Kamuoyu Araştırma Enstitüsü (IFOP) tarafından Le Journal du Dimanche gazetesi için yapılan anket sonuçlarına göre Macron’a kamuoyu desteği oranı %29 olmuş ve Macron “Fransa kamuoyunun desteğine en az sahip Cumhurbaşkanı” olarak tarihe geçmiştir (www.aa.com.tr, 2018). Eylül 2020 tarihi itibarıyla protestolar devam etmiş ve hareketin bir Macron karşıtlığına döndüğü müşahade edilmiştir (www.bbc.com, 2020; ayrıca bkz. Chamorel, 2019).

Her ne kadar medyada hareketin ortaya çıkışına dair akaryakıt yapılan zamlar ön plana çıksa da sorunun sadece akaryakıt zamları ile ilgili olmadığı düşünülmektedir. Süreç bir bakıma Fransa’daki sosyal ve ekonomik alanlarda yaşanan bunalımların bir yansıması olarak da görülebilir. Dolayısıyla neoliberal siyasetlerin ülkedeki vergi adaletsizliğini ne ölçüde büyüttüğü kesinlikle göz önünde bulundurulmalıdır. Şirketlere karşı vergi kredisi ve muafiyeti uygulamalarının toplumsal adaleti zedelemesi dikkat çekilmesi gereken hususlar arasında yer almaktadır (Gürcan, 2019: 443).

3. MACRON DÖNEMİ FRANSIZ DIŞ POLİTİKASI: DEĞİŞİM VE SÜREKLİLİK ARASINDA

Fransa’nın 1945’ten beri izlediği geleneksel dış politikasının ana çizgileri II. Dünya Savaşı’nın sonra ermesiyle birlikte Fransa devlet başkanlığı görevini üstlenen General Charles de Gaulle tarafından belirlenmiştir (Fırat, 2009: 117). Bu dönemden itibaren Fransa dış politikasında Avrupa (Birliği) ile olan ilişkilerde dönem dönem güçlü Fransa ve dolayısıyla güçlü Avrupa Birliği, dönem dönem de güçlü Avrupa Birliği ve dolayısıyla güçlü Fransa politikasının izlendiği görülmüştür. Dolayısıyla ulusal politikaların ve AB ile uyumlu politikaların dönem ve aktör nazarında kendi içerisinde bir süreklilik arz ettiği görülmüştür. ABD ile olan ilişkilere bakıldığında ise “denge” kavramı ön plana çıkmıştır. Güvenlik ve ticari politikalar açısından iki taraf arasında ilişkiler gel-git yaşamış ve yaşıyor olsa da genel itibarıyla bu kavramın etkisi daha belirgin olmuştur.

Macron dönemi Fransız dış politikasına ilişkin “Fransa geri döndü” söylemi dikkat çeken argümanlar arasında yer almaktadır (Chopin, 2018). Lakin bu perspektifin tartışmaya açık olduğu düşünülmektedir. Zira bu yaklaşım geçmişe yönelik bir atıfsa, böylesi bir tablo belirgin emarelere sahip değildir. Öyle ki Macron, de Gaulle-Mitterand çizgisine dayanan bir dış politika izlediğini iddia etse de bu durum bir devamlılık imajı arzusu olarak da değerlendirilebilmektedir. Bütün bunların yanı sıra Macron uluslararası bağlamda bir aktör olarak hızla yükselmeye devam etmektedir (Darnis, 2017). Taraflar açısından bu yükselişin olumlu ya da olumsuz yansımaları söz konusu olabilmektedir. Bu bölümde Macron dönemi

Fransa'sının bu taraflar ekseninde -AB ve ABD ile sonrasında da Doğu Akdeniz, yükselen İslamofobi bağlamında Türkiye ile- ilişkileri analiz edilmektedir.

3.1. AVRUPA BİRLİĞİ BOYUTU

Fransa-AB ilişkilerinin tarihsel perspektifine bakıldığında iki temel hususun ön plana çıkmış olduğunu ifade etmek gerekmektedir. Bunlardan birincisi, Fransa'nın AB entegrasyonunun gerek derinleşme gerekse de genişleme süreçlerine yapmış olduğu etkidir. İkincisi ise Fransa'nın de Gaulle'den bu yana ulusal çıkarları arka plana itmeksizin Fransa'nın Birlik içerisindeki etki kapasitesinin ve alanlarının genişletilmesi amacıdır. II. Dünya Savaşı'nın ardından Avrupa entegrasyonunun temellerine bakıldığında Jean Monnet ve Robert Schuman gibi isimler başta olmak üzere Fransa'nın etkisini görebilmek mümkün olmaktadır. Bu noktada elbette Fransa'nın Almanya'yı dengeleme amacı söz konusudur. Dolayısıyla entegrasyon ile Almanların ihtiraslarını frenleme arzusunun tatmin edecek bir araç sağlanmış, diğer yandan Fransa'ya da dirilmekte olan Batı Avrupa'da egemen bir rol üstlenme ve aslında daha geniş bir bağlamda uluslararası meselelerde daha fazla etkili olma fırsatı kazandırılmıştır. Ayrıca ikinci husus açısından ise entegrasyon sürecine dair de Gaulle'ün tavrı çok daha gevşek bir "Uluslar Avrupası" içinde iş birliğini desteklemek ve daha fazla entegrasyona karşı durmak olmuştur (Price, 2020: 351-352).

Fransa'nın AB entegrasyon sürecinde etkilerine bakıldığında 1954'te Avrupa Savunma Topluluğu antlaşmasının reddedilmesi, Fouchet Planı'nın rafa kaldırılması gibi derinleşme bağlamı ile ilgili vetirelerle karşılaşmaktadır. Hatta son olarak AB'nin Anayasa girişiminde süreci akamete uğratan iki ülkeden birisi Fransa olmuştur. Zira Fransa ve Hollanda'da gerçekleştirilen referandumlardan "hayır" sonucu çıkmıştır. Genişleme süreci ile ilgili olarak ise İngiltere'nin 1963 ve 1967 yıllarındaki üyelik başvurusunun Fransa tarafından reddedilmesi AB siyasi tarihi açısından kritik aşamalardan birisini temsil etmektedir (Cicioğlu ve Kalkan, 2019: 9-11).

Başlangıçta ifade edilen de Gaulle'ün Fransa'yı Avrupa'nın merkezi konumuna getirmek amacıyla Avrupa entegrasyonunu bir araç olarak değerlendirmesi (Cicioğlu ve Kalkan, 2019: 13) Fransa nazarında süreklilik arz eden bir durumdur. Öyle ki Fransız dış politika yapıcıları uzun yıllar boyunca uluslararası siyasette Fransa'nın statüsünü korumak için bağımsız bir dış politika izlemeyi tercih etmişlerdir. Bu nedenle AB düzeyindeki dış politika iş birliğine katılımları sınırlı olmuştur (Uğur ve Aksoy, 2018: 356). De Gaulle'den Macron'a değin AB-merkezli politikalar izleyen Mitterand dönemi haricinde Cumhurbaşkanlarının ortak özelliğinin Fransa'yı AB'nin lideri konumuna getirmek olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır (bkz. Cicioğlu ve Kalkan, 2019; Fırat, 2009: 148-159).

Macron dönemine bakıldığında bu sürekliliğin yansımaları ile karşılaşmaktadır. Özellikle Macron'un Avrupa ordusu kurulması gerekliliğine yaptığı vurgu ile "Avrupa Rönesansı" açıklaması çalışma açısından bu ekseninde değerlendirilen gelişmelerdir. Macron'un 26 Eylül 2017'de Sorbonne Üniversitesi'nde Avrupa'nın geleceğine dair bir vizyon ortaya koyduğu konuşmada Avrupa savunmasını takviye etmek üzere bir Avrupa Müdahale Gücü meydana getirmekten söz etmesi bu açıdan dikkate şayandır. Hatta Almanya Şansölyesi Merkel'in 2018 yılı Kasım ayında Macron'u ve dönemin Komisyon Başkanı Juncker'i destekleyerek, NATO'yu tamamlamak üzere Avrupa ordusu kurulması gerektiğini belirtmesi de bu açıdan eklenmelidir (Ceylan, 2019: 15). Bu bağlamda bir görelî değişimden söz edilecek olursa da 2017 yılı itibarıyla Fransa-Almanya arasındaki ikili ilişkilerin yeniden canlanmış olması belirtilebilir. Deyim yerindeyse her iki ülkede de AB üye devletlerini Avrupa projesinin geleceğine yönlendirmek için bir kararlılık oluşmuş durumdadır. İki ülkenin AB içindeki

konumlarını diğer üye devletler için hem koruyucu hem de model olarak görmeleri (Stretea, 2018: 163-173) durumu AB ile olan ilişkilerine de yeni bir bağlam kazandırmıştır.

İkinci olarak “Avrupa Rönesans’ı” açıklamasına odaklanmak mümkündür. 2019 Avrupa Parlamentosu seçimleri öncesi Mart 2019’da yirmi dört farklı dilde yayımlanan ve Macron’un imzasını taşıyan bildiri/mektup ifade edilen süreklilik nazarındaki bir diğer yansımayı temsil etmektedir. Schengen bölgesinin yeniden düzenlenmesinden iklim değişikliği ile mücadeleyle, Afrika ile ilişkilerin yeniden tesisinden Brexit krizine değin birçok perspektifi ele alan mektup birçok farklı başlık içermiştir (www.ntv.com.tr, 2019). Dolayısıyla Macron’un AB politikasının seleflerinin çizgisini büyük oranda takip etmiş olduğunu belirtmek yanlış olmayacaktır. Bu durumun büyük oranda ABD ile ilişkiler nazarında da benzer bir tabloya sahip olduğu düşünülmektedir.

3.2. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ BOYUTU

II. Dünya Savaşı sonrası dönemde, Fransa ellili yıllardan başlayarak ABD’yi dışta bırakacak şekilde Avrupa kıtasında ekonomik, siyasi ve askeri alanda örgütlenme konusunda inisiyatifi ele alma amacını taşımıştır. AB girişimi ile de ABD’nin Batı ittifakındaki hegemon konumunu dengelemeye çalışmıştır (Musaoğlu, 2008: 491). Soğuk Savaş’ın sona ermesi ile birlikte ilişkilerde benzer bir görünüm söz konusu olmuştur. Özellikle ABD karşısında Avrupa’nın ekonomik ve askerî açıdan güçlenmesi gerektiğini düşünen Fransa (Fırat, 2009: 136) hem Birlik içerisinde Fransa’yı önceleyen hem de uluslararası politikada ABD karşısında AB’yi önceleyen bir tutum içerisinde olmuştur. Bu noktada Fransa’nın dengeleyici ve değiştirici aktör olma amacı ya da tavrı Soğuk Savaş sonrası dönemden itibaren belirginleşmiştir.

Macron dönemi Fransa-ABD ilişkileri iki buçuk yılı aşkın bir zaman diliminde birçok ihtilafı alana sahip olmuş olsa da çalışma nazarında iki gelişmeye odaklanılması gerektiği düşünülmektedir. Bunlardan ilki Macron’un Kasım 2019’da “NATO’nun beyin ölümü gerçekleşti” yönündeki ifadesidir. Macron, Economist dergisine verdiği röportajda 5. madde konusunda şüphelerini dile getirmiş ve Trump da bu açıklamayı “çok saygısızca” şeklinde değerlendirmiştir. Bu bağlamda Merkel’in tavrı NATO’dan vazgeçilemeyeceği yönünde olmuştur. Merkel’e göre sorunlar bulunsa da bu tür sert yargılarda bulunmak doğru değildir (www.bbc.com, 2019). Her ne kadar Avrupa ordusu konusunda Macron ve Merkel arasında bir mutabakattan söz edilebilirse de NATO konusunda bu yönde bir perspektif söz konusu değildir. Fransa’da yetmiş dünya liderinin katıldığı I. Dünya Savaşı’nın sona ermesinin 100. yılı etkinliklerinde Fransa Cumhurbaşkanı Macron ile Almanya Başbakanı Merkel’in Avrupa ordusu düşüncesini etkin bir şekilde hayata geçirme konusunda aynı fikirde olduklarını belirtmişlerdir (Kesgin, 2019: 340). Lakin Merkel Transatlantik ilişkilerin vazgeçilmez olduğu kanaatini devam ettirmiştir (www.bbc.com, 2019).

İkinci olarak ise iki ülke arasında son dönemde yoğun bir gündem teşkil eden dijital vergi savaşları gelmektedir. Temmuz 2019’da Fransız Ulusal Meclisi, Amerikan internet firmalarının elde ettikleri gelir üzerinden vergilendirilmesi kararını almıştır. Bu durum kısa sürede Trump tarafından sert bir karşılık bulmuş, hatta Macron’a yönelik hakarete varan ifadeler yer verilmiştir. Ocak 2020 tarihinde iki lider arasında “dijital vergi savaşları” nazarında bir ateşkes görüşmesi gerçekleştirilmiş olsa da bu durum nihai bir çözüme kavuşturulamamıştır. ABD tarafı bu vergi hamlesi karşısında Temmuz 2020’de Trump yönetiminin Fransa’nın ihraç edeceği ürünlere %25 vergi uygulanacağını duyurması ile devam etmiştir (www.euronews.com, 2020; www.sputniknews.com, 2020). Bu krizlere ve sorunsallara rağmen Macron, Trump için uluslararası krizlerde Avrupa’daki muhabatı (de Hoop Scheffer ve Quencez, 2018) olarak da değerlendirilmiştir. Fakat Trump sonrası ABD’nin kırk altıncı

Başkanı Joe Biden döneminde ilişkilerin nasıl bir seyir takip edeceğini görmek ise kısa ve orta vadedeki gelişmeler nazarında mümkün olacaktır.

3.3. TÜRKİYE BOYUTU

Macron dönemi dış politikasının Türkiye boyutuna bakıldığında üç başlık ön plana çıkmaktadır. Bunlardan birincisi Ermeni iddiaları ile ilgilidir -ki Macron Fransa'nın bu konudaki tutumunu devam ettiren bir görünüm ortaya koymaktadır. Nitekim Fransa'nın Ermeni iddialarına verdiği destek yeni Cumhurbaşkanı Macron döneminde de devam etmiştir. Hatta Macron, Cumhurbaşkanlığı ikinci tur seçim kampanyasına 24 Nisan 1915 olaylarını anma etkinliğine katılarak başlamış ve etkinlikte yaptığı konuşmada "Ermeni soykırımının dünyada tanınması için mücadele vereceğini" açıklamıştır (Taşcıoğlu, 2018: 142). Bu konunun yanı sıra ilişkileri diplomatik ve politik olarak gergin bir ortama sürükleyen diğer iki başlık ise Doğu Akdeniz meselesi ve yeniden yükselişe geçen İslamofobi'dir.

2009 yılından itibaren Doğu Akdeniz alanında İsrail ve Mısır'ın hidrokarbon rezervi keşif süreci ile birlikte gerek bölge aktörleri gerekse de bölge dışı küresel aktörler arasındaki ilişkiler önem kazanmıştır. Bölge dışı aktörlerden Fransa'nın bölgeye deyim yerindeyse müdahil olma girişimlerinde Türkiye'ye yönelik söylem ve açıklamaları dikkat çekmiştir. Türkiye ile Yunanistan arasında Doğu Akdeniz özelindeki konuya taraf olma girişimleri ile Macron, sorunu AB düzeyine taşıma amacı gütmüş ve doğrudan Türkiye'ye yönelik yaklaşımlar ortaya koymuştur (bkz. Demir, 2020). Yunanistan üzerinden dolaylı ya da doğrudan Türkiye'nin hedef gösterilmesi ise bu bağlamda Türkiye-Fransa ilişkilerini diplomatik eksende kriz dolu bir yöne sürüklemiştir.

Yeniden yükselişe geçen İslamofobia ile ilgili olarak ise son dönemde Fransa'da İslam'a ve Hz. Muhammed'e yönelik tahkir edici adımların atılması dikkat çekmiştir. Macron, Ekim 2020'de İslam'ın bütün dünyada kriz yaşayan bir din olduğunu iddia etmiştir. Radikal İslamcılık ve İslamcı ayrılıkçılık gibi kavramlar üzerinden argümanlar üreten Macron'un bu ifadeleri İslam dünyasında tepki ile karşılanmıştır. Hz. Muhammed karikatürleri ile birlikte perspektif çok farklı bir bağlama evrilmiştir. Bu süreç aynı zamanda Türkiye ile Fransa'yı karşı karşıya getirmiş ve liderler arasındaki ilişkiler olumsuz zeminde daha üst bir seviyeye ulaşmıştır. Zira gerek Doğu Akdeniz gerekse de İslam'a yönelik tahkir edici ifadeler ve adımlarla birlikte Macron'un doğrudan Türkiye düşmanlığı olarak nitelendirilebilecek söylem, açıklama ve hamleleri ile karşılaşmıştır. Her ne kadar Fransa-Türkiye ilişkilerinin tarihsel seyirde olağanüstü krizlere karşın sürekliliğini devam etmiş olduğu ifade edilebilirse de Macron'un bu ve benzeri çıkışlarının ilişkilere ciddi zararlar vereceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bir bakıma Macron burada yer verilen argümanlarla iç politikada bir nefes alma amacını gütsede Macron'un orta ve uzun vadede Türkiye ile ilişkilerin birçok bağlamda zaruretini görmesi gerekliliği bir başka gerçeği temsil etmektedir.

SONUÇ

Emmanuel Macron, seçim sürecinde ve sonrasında Fransa'nın ve Avrupa'nın olduğu kadar Dünya kamuoyunun da dikkatini çeken bir isim olmuştur. Zira hem iç politikada hem de dış politikada Macron'un karşı karşıya kaldığı krizler ve bu krizlere karşı verdiği tepkiler/reaksiyonlar krizlerin sona ermesinden ziyade yeni bir boyut kazanması sonucunu doğurmuştur. Sarı Yelekliler Hareketi karşısında geliştirilen açıklamalar ve ifadeler şüphesiz bu görüşü teyit eden vetireler sunmaktadır. Bunun yanı sıra Almanya ile gerçekleşen yakınlaşmanın NATO konusunda bir ayrılığa dönüşmesi bir diğer örneği temsil etmektedir. Son olarak "ayrılıkçı" olarak inşa edilen tanımlamalar üzerinden İslam'a yönelik hakaretlerin gündeme gelmesi İslam Dünyasına karşı bir tutumu da beraberinde getirmiştir.

Macron'un izlemiş olduğu politikalar nazarında Fransa siyaseti açısından değişim ve süreklilik boyutları analiz edildiği zaman ise şu üç hususun belirtilmesi mümkündür. Birincisi, AB ile ilişkilere bakıldığında genel manada Fransız dış politikasının seyri devam etmektedir. Yani bir yandan ulusal çıkarların göz önünde tutulması diğer yandan ise AB'yi domine eden aktör olma amacı devam etmektedir. İkincisi Fransa'nın NATO ile ilişkilerinin arka planı dikkate alındığında Macron'un Fransa Cumhurbaşkanı olarak NATO'nun beyin ölümünün gerçekleştiğini ifade etmesi çok da sürpriz olmasa gerektir. Üçüncü ise Ermeni meselesinden, İslamofobi'ye Fransa-Türkiye ilişkilerinin kriz noktaları halen varlığını devam ettirmektedir. Dolayısıyla çalışmanın temel tezi, Macron'un yeni bir aktör ve yeni bir yüz olarak görülmesine karşın aslında Fransa siyaseti ekseninde sürekliliğin devam ediyor oluşudur.

Macron'un iç politikada Fransızlara yönelik tahkir edici ifadeleri ve sosyo-ekonomik krizlerin derinleşmesi sonucunda kamuoyunun Fransa Cumhurbaşkanı'na desteğinin azaldığı görülmektedir. Bu faktörü de göz ardı etmeksizin Fırat'ın (2009: 116) Fransa odağında, tıpkı Soğuk Savaş döneminde olduğu gibi Soğuk Savaş sonrasında da ikinci sınıf tren biletiyle birinci sınıf kompartmanda yolculuk yapan sorunlu ülke görünümünü sürdürdüğünden söz etmesinin bu manada önem arz eden bir perspektif sunduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla Macron'un Avrupa ordusu konusunda, Avrupa Rönesans'ı konusunda, ABD ile vergi savaşları konusunda, Türkiye ile özellikle Doğu Akdeniz konusunda ne denli başarılı bir tablo ortaya koyabileceği tartışmaya açık bir bağlamı temsil etmektedir.

KAYNAKÇA

- ABD Fransa'ya ilave yüzde yirmi 25 gümrük vergisi uygulayacak. (2020, 11 Temmuz). <https://tr.sputniknews.com/ekonomi/202007111042434795-abd-fransaya-ilave-yuze-25-gumruk-vergisi-uygulayacak/>
- Ceylan, F. (2019). Bir uygulayıcının gözünden çok taraflı dünyada ulusal savunma stratejimizin geleceği. *Ekonomi ve Dış Politik Araştırmalar Merkezi, Dış Politika & Güvenlik*, 12.
- Chamorel, P. (2019). Macron versus the yellow vests. *Journal of Democracy*, Volume. 30, Number. 4, 48-62.
- Chopin, T. (2018). Emmanuel Macron, France and Europe "France is back in Europe": on which terms?. *Fondation Robert Schuman, European Issues, Policy Paper*, No. 473.
- Cicioğlu, F. ve Kalkan, D. (2019). De Gaulle'den frexit tartışmalarına: Fransa Avrupa Birliği'nin neresinde?. *Bilgi*, 21 (1), 1-38.
- Darnis, J. P. (2017). Macron's foreign policy: not a zero sum game, *IAI Commentaries*.

- De Hoop Scheffer, A. ve Quencez, M. (2018). The U.S.-France special relationship: testing the Macron method. *The German Marshall Fund of United State, Policy Brief*, No. 006.
- Downs, C. (2017). Emmanuel Macron: domestic policy with the emphasis on labor reform. *Institute For Politics and Society, Policy Paper*.
- Fırat, M. (2009). Soğuk savaş sonrasında Fransa'nın dış politikası. *Ankara Üniversitesi, SBF Dergisi*, 64-1, 115-163
- Fransa Cumhurbaşkanı Macron: NATO'nun beyin ölümü gerçekleşti. (2019, 11 Ağustos). <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-50342428>
- Fransa'da Macron'a destek %29'a düştü. (2018, 23 Eylül). <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransada-macrona-destek-yuzde-29a-dustu/1262481/>
- Gomart, T. ve Hecker M. (ed.) (2018). Macron, diplomat a new French foreign policy. *Ifri*.
- Gürçan, E. C. (2019). Bir "siyasal süreç" olarak Fransız sarı yelekliler hareketi'nin ortaya çıkışı. *Mülkiye Dergisi*, 43 (2), 435-458.
- Hershco, T. (2017). Macron's election and the challenges he faces. *BESA Center Perspectives Paper*, No. 473.
- Hu, G. (2018). Preserving the union, will action ever follow Emmanuel Macron's proposed European reforms. *Harvard International Review*, Vol. 39, No. 4, 12-13.
- Kesgin, S. (2019). NATO'nun geleceği ve Avrupa güvenliğinde yeni arayışlar. (Ed. A. Yıldız). *TASAM*, 331-342.
- Keskin, K. ve Boyraz, H. M. (2017). Fransa'da aşırı sağın yükselişi ve cumhurbaşkanlığı seçimleri. *SETA Analiz*, Sayı. 200.
- Macron: Fransa'da İslam'ı dış güçlerin etkisinden kurtaracağız. (2020, 2 Ekim). <https://tr.euronews.com/2020/10/02/macron-islam-bugun-butun-dunyada-kriz-yas-yor>
- Macron'dan Avrupa'ya açık mektup", (2019, 5 Mart). <https://www.ntv.com.tr/dunya/macrondan-avrupaya-acik-mektup,4rQicWuCSky94zLNID6D5A>
- Musaoğlu, N. (2008). Fransa'nın Ortadoğu politikaları. *Ortadoğu Yıllığı 2006*, (Ed. K. İnat ve M. Ataman). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 483-498.
- Özdemirkıran-Embel, M. (2017). 2017 Fransa cumhurbaşkanlığı seçimleri. *Ankara Üniversitesi, SBF Dergisi*, 72 (3), 805-813.
- Price, R. (2020). *Fransa'nın kısa tarihi*. (Çev. Ö. Akpınar). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Rapnouil, M. L. (2018). Alone in the desert? How France can lead Europe in the Middle East. *European Council on Foreign Relations, Policy Brief*.
- Sarı yelekliler: Fransa'da hükümet karşıtı protestolar yeniden başladı. (2020, 12 Eylül). <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-54132949>
- Sarı yelekliler'in protestoları İsrail'de sızdı. (2018, 15 Aralık). <https://www.haberturk.com/sari-yelekliler-in-protestolari-israil-e-de-sicradi-2261644>
- Stretea, A. (2018) The French-Germen approach on the future of the European Union. *On-line Journal Modelling the New Europe*, Issue. 25, 160-175.

Taşçıoğlu, Ö. L. (2018). Fransa'nın cumhuriyet döneminde izlediği politikalar ve bu politikaların Türkiye ile ilişkilerine etkileri. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt. 20, Sayı. 1, 129-147.

Trump ile Macron 'dijital vergi savaşında' ateşkes kararı aldı. (2020, 21 Ocak). <https://tr.euronews.com/2020/01/21/trump-ile-macron-dijital-vergi-savas-nda-ateskes-karar-ald>

Uğur, Ö. ve Aksoy, M. (2018). Ukrayna krizi sonrası Fransa dış politikasının Avrupalılaşması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt. 11, Sayı. 61, 348-360.

Demir, Y. (2020). Macron Fransası ve Doğu Akdeniz siyaseti. (2020, 20 Eylül). <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/macron-fransasi-ve-dogu-akdeniz-siyaseti/1968704>